

A Kúria

mint felülvizsgálati bíróság

végzése

Az ügy száma: Pfv.VI.20.324/2025/3.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

Dr. Madarász Anna bíró

A felperes: cég1 (cím1)

A felperes képviselője: Dr. Kocsis Krisztina kamarai jogtanácsos

Az alperes: név1 (cím2)

Az alperes képviselője: Dr. Tálos Zsuzsanna Ügyvédi Iroda (cím3, ügyintéző: dr. Tálos Zsuzsanna ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása és jogkövetkezményeinek levonása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék, 45.Pkf.632.824/2022/4. számú végzés

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság, 22.P.87.843/2021/8. számú végzés

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős végzést hatályában fenntartja.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[1] A felperes – többek között – a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 237. § (2) bekezdésére alapított keresetében az alperessel kötött deviza alapú kölcsönszerződés megkötéséig visszaható hatállyal történő érvényessé nyilvánítását kérte akként, hogy a bíróság az induló ügyleti kamat éves mértékét 20,95243%-ban határozza meg. Állította, hogy a szerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján érvénytelen, mert nem tartalmazza az ügyleti kamat éves százalékos mértékét, érvénytelen továbbá az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás hiányossága miatt is. Kérte, hogy az így érvényessé nyilvánított szerződés alapján kötelezze a bíróság az alperest 917.956 forint és járulékai megfizetésére. A keresetében előadta, hogy megelőzőleg a Pesti Központi Kerületi Bíróság a 6.P.88.483/2018/16. számú – a Fővárosi Törvényszék 45.Pf.636.515/2019/4. számú határozatával helybenhagyott – ítéletével az általa az alperessel szemben ugyanezen kölcsönszerződésre alapítottan előterjesztett keresetét elutasította. E korábbi perben a bíróság a határozata indokolásában megállapította, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen az árfolyamkockázatot telepítő kikötések nem világos, nem érthető volta miatt, továbbá azon okból is, mert nem tartalmazta az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét. A felperes e jogerős ítéletben megállapított érvénytelenségi okok jogkövetkezményeinek levonása iránt terjesztette elő a jelen keresetét.

[2] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

[3] Az elsőfokú bíróság végzésével az eljárást a Pp. 240. § (1) bekezdés a) pontja alapján, visszautalva a Pp. 176. § (1) bekezdés d) pontjára, hivatalból megszüntette. Döntését azzal indokolta, hogy a felperes az ugyanezen felek között folyamatban volt korábbi perben előterjesztett (módosított) keresetében már kérte a jelen keresetével érintett kölcsönszerződésnek a megkötéséig visszaható hatállyal történő érvényessé nyilvánítását oly módon, hogy a bíróság pótolja az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét a szerződésben, és kötelezze az alperest a kölcsöntartozás és járulékai megfizetésére az így érvényessé nyilvánított szerződés teljesítéseként. A korábbi perben hozott keresetet elutasító ítélet jogereje a Pp. 360. § (1) bekezdése értelmében kizárja, hogy a felperes a jelen perben újból érvényesítse az igényét. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a korábbi perben a bíróság nem az érvénytelenség megállapítása iránti keresetet bírálta el, így a jelen eljárás nem az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása iránti új kereset alapján indult, hanem a felperes az egyszer már érdemben elutasított keresetet terjesztette elő ismételten.

[4] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság határozatát – helyes indokai alapján – helybenhagyta. Kifejtette, hogy a felperes az előzményi és a jelen perben a keresetében egyaránt az általa is érvénytelennek állított kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérte a régi Ptk. 237. § (2) bekezdése, 198. § (1) bekezdése, 200. § (1) bekezdése, 298. §-a és 523. § (1) bekezdése alapján. Mindkét pernek tehát ugyanaz a kölcsönszerződés a ténybeli alapja, a jogalap pedig az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítása. Ezen nem változtat az sem, hogy az előzményi perben a felperes csupán egy, a jelen perben viszont két érvénytelenségi okot is megjelölt, amelyek kiküszöbölését kérte. Az előzményi perben ugyanis a bíróság az alperes érvénytelenségi kifogása alapján vizsgálta a felperes akkori keresetében nem hivatkozott érvénytelenségi okot, az árfolyamkockázatot telepítő kikötések tisztességtelenségét is. A felperes a korábbi perben nem ismerte el az alperesnek az erre az érvénytelenségi okra alapított kifogását, így e körben még eshetőlegesen sem terjesztett elő az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására irányuló kereseti kérelmet. A bíróság ugyanakkor az alperesi kifogásra tekintettel megállapította a szerződés árfolyamkockázat telepítésére vonatkozó rendelkezéseinek a tisztességtelenségét, és emiatt a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségét. Ennek az érvénytelenségi oknak a fennállása miatt pedig az ügyleti kamat éves százalékos mértéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség kiküszöbölésére irányuló kérelmet is elutasította, mivel a szerződés önmagában ez utóbbi érvénytelenségi ok kiküszöbölésével nem volt érvényessé nyilvánítható. A kereset érdemi elbírálását jelenti az is, ha a bíróság bármely érdemben megvizsgált okból a keresetet elutasítja. A régi Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjának megsértése (az ügyleti kamat éves százalékos mértéke megjelölésének elmulasztása) mint érvénytelenségi ok kiküszöbölése, a szerződés emiatt történő érvényessé nyilvánítása iránti kereset tárgyában hozott döntéshez fűződő anyagi jogerőhatás ezért a Pp. 360. § (1) bekezdése értelmében mindenképpen kizárja az ugyanilyen tartalmú kereset indítását. A keresetlevél részbeni visszautasításának vagy az eljárás részbeni hivatalból megszüntetésének viszont a Pp. szabályai szerint nem lehet helye, emiatt a teljes eljárást hivatalból meg kellett szüntetni.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[5] A felperes a jogerős végzés ellen – annak az elsőfokú végzésre is kiterjedő hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása iránt – felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, egyben kérte a felülvizsgálat engedélyezését. Állította, hogy a jogerős végzés sérti a Pp. 346. § (1), (4) és (5) bekezdését, 360. § (1) bekezdését, a régi Ptk. 237. § (2) bekezdését, valamint a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) 37. § (1) bekezdését. Álláspontja szerint a korábbi perben hozott ítélet jogereje nem zárta ki a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása iránti újabb kereset előterjesztését, mivel sem a tényazonosság, sem a jogazonosság nem állapítható meg. Az előzményi perben előterjesztett eredeti kereset ténybeli alapját az képezte, hogy az érvényes szerződésből eredő követelést az alperes nem teljesítette. Ezután a felperes módosított keresetében az induló ügyleti kamat megállapításával történő érvényessé nyilvánítást kérte. A bíróság azonban nem tudott helyt adni a módosított keresetnek, mert egy további érvénytelenségi ok, az árfolyamkockázatot telepítő szerződéses kikötések tisztességtelenségének fennállását is megállapította. E második érvénytelenségi okra is kiterjedő kereseti kérelem hiányában pedig az érvénytelenség különös jogkövetkezményeinek alkalmazására nem kerülhetett sor, azokról a bíróság érdemben nem dönthetett. A bíróság akkor csak az érvénytelenség általános jogkövetkezményét alkalmazhatta, és emiatt a keresetet elutasította, a felek közötti elszámolást az előzményi perben nem végezték el. A jelen perben viszont a kamat százalékos mértékének hiánya mint érvénytelenségi ok mellett a korábbi jogerős ítélet alapján az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezések tisztességtelensége is tény. A jogazonosság sem áll fenn, az előzményi perben hozott ítélethez fűződő anyagi jogerőhatás ugyanis csak arra terjed ki, hogy a perbeli kölcsönszerződés két okból is érvénytelen. A korábbi perben a felperes mindkét érvénytelenségi ok kiküszöbölésére alkalmas keresetet nem terjesztett elő, ezt csupán a jelen perben tette meg. Önmagában amiatt pedig nem állhat fenn jogazonosság, hogy mindkét kereseti kérelemben azonosak a jogszabályi hivatkozások. A felperes álláspontjának alátámasztása érdekében a Kúria Gfv.30.123/2022/11. számú határozatára is utalt.

[6] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős végzés hatályában fenntartását kérte.

[7] A Kúria a felülvizsgálatot a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontja alapján engedélyezte, majd – az eljárás felfüggesztése mellett – a Gfv.VI.30.345/2023/5. számú végzésével a jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvánnyal a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján jogegységi eljárást kezdeményezett.

[8] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa az 1/2025. Jogegységi határozatában (a továbbiakban: 1/2025. JEH) megállapította: 1. Ha a szerződés teljes érvénytelensége több okból is fennáll, és mindegyik érvénytelenségi okot a per tárgyává teszik, de a felperes keresetében csak az egyik érvénytelenségi ok kiküszöbölésével kéri a szerződés érvényessé nyilvánítását és az alperesnek az így érvényessé nyilvánított szerződés teljesítésére kötelezését, a keresetet a további érvénytelenségi ok fennállása miatt elutasító ítélet jogereje kizárja, hogy a felperes egy újabb perben ismételten kérje a korábbi keresetében szereplő érvénytelenségi ok kiküszöbölésével a szerződés érvényessé nyilvánítását és az alperes marasztalását. Ez így van akkor is, ha a felperes az újabb keresetében nemcsak a már korábban is orvosolni kért, hanem a további érvénytelenségi okot is kéri kiküszöbölni. 2. Az ún. ítélt dolog perakadály, fennállása esetén a keresetlevelet vissza kell utasítani, illetve az eljárást hivatalból meg kell szüntetni. 3. A Gfv.30.123/2022/11. számú határozat és bármely más határozat ezzel ellentétes jogértelmezése a továbbiakban nem hivatkozható kötelező erejű jogértelmezésként.

A Kúria döntése és jogi indokai

[9] A Kúria a jogerős végzést a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem korlátain belül vizsgálta, és megállapította, hogy az a felperes által megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

[10] A Kúria eljáró tanácsának jelen ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatali indítványára a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa – a fentebb idézett elvi tartalommal – a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja szerint a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hozott, amely a felülvizsgálati kérelemben felvetett jogkérdést az alábbiak szerint eldöntötte.

[11] A felperes a felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott arra, hogy az előzményi perben és a jelen perben előterjesztett keresete tekintetében sem a tényazonosság, sem a jogazonosság nem állapítható meg, ezért az előzményi perben hozott ítélet anyagi jogereje nem zárja ki a jelen perben előterjesztett keresete elbírálását, illetve, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezés tisztességtelenségére mint érvénytelenségi okra is kiterjedő kereseti kérelem hiányában az előzményi perben az érvénytelenség különös jogkövetkezményeinek alkalmazására nem kerülhetett sor, azokról a bíróság érdemben nem dönthetett, azaz az elutasítás nem érdemi vizsgálat eredményeként született.

[12] Az 1/2025. JEH indokolásában e körben kifejtettek lényege szerint a tényazonosság az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet megalapozó tényeknek az azonosságát, míg a jogazonosság az anyagi jogszabály (tárgyi jog) által biztosított, érvényesíteni kívánt, illetve érvényesített alanyi jog azonosságát jelenti {1/2025. JEH [47], [49], [50] pontok}.

[13] A Pp. 358. § (1) bekezdése szerint a jogerő a határozathoz kötődik, a határozat tartalmát pedig a Pp. 341. §-a, a 342. §-a és 346. §-a határozzák meg: a 341. § (1) bekezdése szerint az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre; a 342. § (1) bekezdése szerint az érdemi döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, az ellenkérelmen és a beszámítási kérelmen, továbbá a 346. § (3) bekezdése szerint az ítélet rendelkező része tartalmazza a bíróság döntése szerinti rendelkezést. Ebből az következik, hogy a jogerő az ezeknek a feltételeknek megfelelő határozathoz kötődik, amelynek része nem csak az elbírált jog, hanem a felperest az elbíralt jog alapján megillető követelés, annak összszerszerűsége is. Az ítélt dolog perakadálya szorosan kötődik a per tárgyához; az ítélt dolog esetén a később indult per tárgyának és az ítélt dologként jelentkező ítélet tárgyának azonosságáról van szó. A Pp. hatálya alá tartozó ügyekben a követelésrész érvényesítése esetén az anyagi jogerőhatás érvényesülése tárgyában hozott 6/2022. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.027/2022/15.) végkövetkeztetése szerint az új per tárgya és az ítélet tárgya között akkor áll fenn az azonosság, ha – a Pp. által szabályozott háromtagú pertárgyfogalomnak megfelelően – azonos az érvényesíteni kívánt alanyi jog, az ebből eredő követelésre vonatkozó kereseti kérelem, valamint azonosak a jogot és a kereseti kérelmet megalapozó konkrét (történeti) tények {1/2025. JEH [54]-[56] pontok}.

[14] A fentiekből a felvetett jogkérdés tekintetében a Jogegységi Panasz Tanács az adott ügyre vonatkoztatva megállapította: Ha a polgári perben a felperes keresetében a közte és az alperes között létrejött szerződés érvényessé nyilvánítását, és az érvényessé nyilvánított szerződés alapján az alperesnek a hátralékos tartozása megfizetésére kötelezését kéri, a bíróság azonban az alperes kifogására tekintettel elutasítja a keresetet, mivel a perbeli szerződés más okból is érvénytelen, és a felperes e másik érvénytelenségi ok kiküszöbölését nem kérte, a bíróság döntése az előterjesztett kereset érdemi elbírálását jelenti. A bíróság ugyanis érdemben bírálja el az érvényesített jogot és a kereseti kérelmet akkor is, ha azért rendelkezik a kereset elutasításáról, mert úgy ítéli meg, hogy az alperes megalapozottan hivatkozott a jog érvényesíthetőségét kizáró, megszüntető vagy gátló rendelkezésre. A keresetet elutasító ítélethez ezért a Pp. 360. § (1) bekezdése értelmében anyagi jogerőhatás fűződik, amely kizárja, hogy a felperes egy újabb perben ismételten kérje a korábbi keresetében szereplő érvénytelenségi ok kiküszöbölésével a szerződés érvényessé nyilvánítását és az alperes marasztalását. A fél-, a tény- és a jogazonosság ugyanis ilyen esetben maradéktalanul fennáll. Az előzményi perben mindegyik érvénytelenségi ok már a per tárgyat képezte, a korábbi keresettel érvényesített jog és annak tényalapja változatlanul megjelennek az újabb keresetben, az alperes marasztalására irányuló korábbi kérelem pedig összszerszerűségét tekintve lefedi, mint többen a kevesebb, magában foglalja az újabb perben előadott marasztalás iránti kérelmet {1/2025. JEH [58] pont}.

[15] A fentiekből következik, hogy a felperes jelen perben előterjesztett keresete a Pp. 360. § (1) bekezdése alapján érdemben nem volt elbírálható, ezért nem jogszabálysértő a pert a Pp. 176. § (1) bekezdés d) pontjára utalással a Pp. 240. § (1) bekezdés a) pontja alapján hivatalból megszüntető jogerős végzés.

[16] A Kúria ezért a jogerős végzést a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[40] A felülvizsgálati kérelem nem vezetett eredményre, azonban az alperes – bár a felülvizsgálati ellenkérelmében az áfa-mentes ügyvédi munkadíjának megtérítésére igényt tartott – az ügyvédi munkadíját nem számította fel, erre tekintettel a Kúria a Pp. 81. § (1)

bekezdésére figyelemmel részére jogi képviselettel felmerült felülvizsgálati eljárási költséget nem tudott megállapítani.

[41] A végzés ellen a felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

[42] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 391. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Alkalmazott jogszabályok és joggyakorlat

[17] 2016. évi CXXX. törvény 176. § (1) bekezdés d) pont, 240. § (1) bekezdés a) pont, 360. § (1) bekezdés

[18] 1/2025. Jogegységi határozat

A döntés elvi tartalma

[19] Ha a szerződés teljes érvénytelensége több okból is fennáll, és mindegyik érvénytelenségi okot a per tárgyává teszik, de a felperes keresetében csak az egyik érvénytelenségi ok kiküszöbölésével kéri a szerződés érvényessé nyilvánítását és az alperesnek az így érvényessé nyilvánított szerződés teljesítésére kötelezését, a keresetet a további érvénytelenségi ok fennállása miatt elutasító ítélet jogereje kizárja, hogy a felperes egy újabb perben ismételten kérje a korábbi keresetében szereplő érvénytelenségi ok kiküszöbölésével a szerződés érvényessé nyilvánítását és az alperes marasztalását. Ez így van akkor is, ha a felperes az újabb keresetében nemcsak a már korábban is orvosolni kért, hanem a további érvénytelenségi okot is kéri kiküszöbölni.

Budapest, 2025. június 25.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelél:

S.K.

bíróági ügyintéző